

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-378

26.4.2021

Protector Forsikring ASA

Ansvar

Bakterier i drikkevannet – forurensning? – plutselig?

Etter at flere personer ble syke ble det oppdaget bakterier i drikkevannet som kom fra et høydebasseng i kommunen (sikrede). Sikrede meldte om saken til sitt ansvarsforsikringselskap. Ifølge de innhentede rapportene var det vanskelig å konkludere med en konkret årsak til hendelsen. Selskapet avsto med henvisning til at erstatningsansvar ved forurensning er unntatt dekning i vilkårene med mindre skadeårsaken er plutselig. Selskapet vurderte ikke skadeårsaken som plutselig. Sikrede mente på sin side at det ikke var tale om forurensning slik dette begrepet er å forstå, og at skadeårsaken uansett var plutselig og dermed dekningsmessig. Nemnda kom til at kommunens ansvar ikke var omfattet av forsikringen, da en eventuell forurensning ikke var plutselig.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: oppgitt til minimum kr 200 000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for tap som følge av forurenset drikkevann under ansvarsforsikringen for en kommune.

Sikredes ansvarsforsikring omfatter sikredes erstatningsansvar etter gjeldende rett, men har følgende unntak for erstatningsansvar som følge av forurensning:

Erstatningsansvar for skade voldt ved forurensning, med mindre årsaken er plutselig og uforutsett. Se definisjon under vilkårenes punkt 2.4.3. (...)

Er årsaken til forurensningen rust, korrosjon eller andre langsomt virkende prosesser som gradvis har forringet sikredes anlegg eller utstyr anses ikke dette som plutselig og uforutsett.

I vilkårenes pkt. 2.4.3 er forurensning definert som følger:

Med forurensning menes tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen (...) som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet, jf. forurensningsloven § 6.

Ifølge sakens dokumenter ble det avdekket bakterier i drikkevannet i et høydebasseng i kommunen etter at mange innbyggere med vannforsyning fra bassenget ble syke.

Av FHI sin rapport fremgår det blant annet at undersøkelser ble foretatt:

...uten at en konkret hendelse kunne identifiseres som årsak til utbruddet.

(...)

I forkant av utbruddet var det en periode med langvarig tørke, etterfulgt av mye nedbør. Dette kan ha forårsaket innlekking (...). Det er ikke funnet synlig forurensning, men lokalbefolkningen rapporterer om et rikt dyre- og fugleliv i området. Regnskyll og utvasking av avføring fra fugler/dyr ned i høydebassenget via sprekker/utettheter er en plausibel forklaring.

I rapporten fremgår det avslutningsvis følgende:

Det ble aldri konkludert med hvor forurensningen i høydebassenget stammet fra. Dette er erfaringsmessig tidkrevende og komplisert arbeid, og det er ikke alltid det er mulig å konkludere. Fra pasientprøvene er det ingen indikasjoner på forurensing med flere patogener, noe man av og til ser ved kloakkforurensing av drikkevannet. Forurensing fra husdyr/fuglemøkk er derfor en mer sannsynlig årsak til forurensing enn innsug av kloakk.

Det ble foretatt en undersøkelse knyttet til geologiske forhold og vurdering av innlekkasje av vann fra grunnen og overflaten av terrenget. Av rapporten fremgår blant annet følgende:

Sprekkenettverket har stort potensiale for å føre overflatevann inn i høydebassenget.

(...)

Det tar tilsynelatende kort tid for nedbør å infiltrere inn i bassenget.

En mikrobiologisk undersøkelse av vannet ga følgende resultater:

Den mikrobiologiske undersøkelsen påviste fekal forurensing i drikkevannsprøven.

(...)

Resultatene fra de molekylærbioologiske testene viser at den dominerende kilden til fekal forurensing ikke var fra mennesker, dvs. dyr var den mest dominerende kilden

Det ble funnet spor av genetiske markører for hester som dominant trend (et fekalt bidrag på 69 %)

Sikrede varslet selskapet umiddelbart etter hendelsen. Da rapportene forelå ble disse sendt til selskapet. Sikrede har opplyst at det foreløpig er mottatt erstatningskrav på ca. kr 200 000. Ytterligere krav er varslet.

Selskapet avslo 4.2.20 sikredes krav om dekning under ansvarsforsikringen med henvisning til at erstatningsansvar for skade forvoldt ved forurensning er unntatt dekning, med mindre årsaken er plutselig og uforutsett. Selskapet viste til at skaden var voldt ved forurensing, og at forurensingen ikke var plutselig og uforutsett.

Sikrede krever dekning for ansvaret under forsikringen, og anfører at unntaket ikke kommer til anvendelse. Det dreier seg ikke om forurensning, og hvis det dreier seg om forurensning var årsaken plutselig og uforutsett.

I juridisk teori er det lagt til grunn at forurensning krever en kombinasjon av handling og virkninger av denne. Det er bare påvirkning med en *menneskelig* årsak som dekkes av forurensningsbegrepet. Forarbeidene peker i retning av at det må dreie seg om miljøpåvirkning som skyldes menneskelig virksomhet/aktivitet. Det er følgelig avgjørende hvordan drikkevannet er påført bakteriene. Det er ikke avklart i denne saken, men det er ingen indikasjoner på at dette har skjedd gjennom menneskelig virksomhet. Den grunnleggende forutsetningen for å anse bakteriene som forurensing er dermed ikke tilstede, og selskapet kan ikke avslå dekning.

Under enhver omstendighet er det ikke grunnlag for å avvise ansvar med henvisning til at skadeårsaken ikke er plutselig og uforutsett. Begrepet "plutselig" må tolkes relativt i forhold til hva slags skade det er tale om, jf. LA 2014-164499. Det er ikke grunnlag i det faktiske materialet for å konkludere med at det er sannsynlighetsovervekt for en bestemt årsaksforklaring slik det forutsettes i selskapets avslag. I undersøkelsen som er gjort er det konkludert med at ett forklaringsalternativ er mer sannsynlig enn de andre, men ikke at det er sannsynlighetsovervekt.

Sikrede viser videre til ny rapport om vannet og anfører at det er uenighet om hest/hestearvføring var smitekilden, og har vist til at det er enighet om dette hos de som har gransket hendelsen. Det er heller ikke grunnlag for å konkludere med at bakterier ble tilført drikkevannet i perioden 30.5.

til 1.6., men at det har skjedd en gang i løpet av denne perioden. Det er ikke mulig å fastslå når vannet ble tilført smitten.

Selskapet avviser ansvar og anfører at skaden er voldt ved forurensing som er unntatt dekning med mindre årsaken er plutselig og uforutsett, hvilket den ikke er. Årsaken til forurensingen er en sammensatt prosess hvor flere faktorer har virket over lengre tid. Selskapet har vist til rapporten fra FHI som har trukket frem at det i forkant av utbruddet var en periode med langvarig tørke etterfulgt av mye nedbør, og at dette kan ha medført innlekking i høydebassenget. Regnskyll og utvasking av avføring fra dyr/fugler ned i bassenget ble ansett som en plausibel forklaring på bakteriefunnet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig under sikredes ansvarsforsikring.

Sikredes ansvarsforsikring omfatter sikredes erstatningsansvar etter gjeldende rett, men har følgende unntak for erstatningsansvar som følge av forurensning:

Erstatningsansvar for skade voldt ved forurensning, med mindre årsaken er plutselig og uforutsett. Se definisjon under vilkårenes punkt 2.4.3. (...)

Er årsaken til forurensingen rust, korrosjon eller andre langsomt virkende prosesser som gradvis har forringet sikredes anlegg eller utstyr anses ikke dette som plutselig og uforutsett.

I vilkårenes pkt. 2.4.3 er forurensing definert som følger:

Med forurensing menes tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen (...) som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet, jf. forurensningsloven § 6.

Sikrede krever dekning for ansvar som følge av bakterier i drikkevann. Selskapet anfører at dette utgjør forurensning. Forurensing er i vilkårene definert som "tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen (...) som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet, jf. forurensningsloven § 6".

Forurensning forutsetter etter ordlyden at drikkevannet tilføres et fast stoff, væske eller gass. Bakterier i vannet er derfor ikke i seg selv forurensning. Det avgjørende blir hvordan bakteriene kunne oppstå. Det er fremlagt forskjellige sakkyndige rapporter om grunnen til bakteriene i vannet. Nemnda forstår rapportene slik at det er uklart hvordan bakteriene i vannet oppsto, men at rapporten fra FHI mener den mest sannsynlige kilden for bakteriene er regnskyll og utvasking av avføring fra fugler/dyr ned i høydebassenget via sprekker/utettheter. Sikrede anfører at det i henhold til forarbeider og juridisk teori må være en form for menneskelig virksomhet for at det skal kunne anses som forurensing. Også på dette punktet er det derfor uklart om det foreligger forurensning. Nemnda behøver imidlertid ikke ta stilling til dette fordi den uansett mener den eventuelle forurensningen ikke er plutselig, jf. nedenfor. Nemnda peker for øvrig på at det er uklart hva som er ansvarsgrunnlag for kommunen hvis det ikke dreier seg om et objektivt forurensningsansvar.

Forurensningsansvar er unntatt med mindre årsaken er *plutselig og uforutsett*. Siden forurensningen i dette tilfellet evt. er selve tilførselen av avføring/vann til drikkevannet, må årsaken til forurensningen være at avføring fra dyr etterlates i naturen og vaskes ut. Spørsmålet er i så fall om disse forholdene var plutselig og uforutsett.

Formuleringen "plutselig" betyr i snever forstand "momentant", men kan også forstås som "over natten". I nemndspraksis er den siste tolkningen lagt til grunn slik at en utvikling over noen timer er å anse som "plutselig", men ikke utvikling som skjer gjennom mer enn én dag. Denne tolkningen er også lagt til grunn i LG-2016-148681 med henvisning til nemndspraksis.

Sikrede viser til LA 2014-164499, hvor retten tolket begrepet plutselig relativt i forhold til den ansvarsbærende klausulen. Vilklårene i dommen var ifølge FinKN 2017-375 som følger:

Annen skade på bygning

Skader som erstattes;

Tilfeldig og plutselig annen skade enn de skader som er nevnt i punktene ovenfor.

Skade som følge av utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, setninger, jordtrykk, frost, tele, materialfeil, svak eller feil konstruksjon eller uriktig montering. Utbedring av selve feilen/mangelen er ikke dekket.

Av dette følger at skade som følge av "setninger" er omfattet, samtidig som det er en generell forutsetning at skaden må være "plutselig". I så fall omfatter forsikringen skade som følge av setninger forutsatt at de er plutselige. Da gir det mening å drøfte begrepet "plutselig" i forhold til "setninger", og man kan være enig i dommens begrunnelse om at en streng tolkning av plutselig ellers ville gjøre dekningen for setningsskader illusorisk. I nærværende sak er imidlertid begrepet plutselig ikke knyttet til selve forurensningen, men til årsaken, og det gjelder da enhver årsak som kan føre til forurensning. Nemnda kan derfor ikke se noe grunnlag for å relativisere begrepet tilsvarende det som ble gjort i LA 2014-164499.

Det er uklart for nemnda i hvilken tidsperiode den forurensende avføringen evt. ble etterlatt i naturen. Vilklårene sier at forurensning er unntatt med mindre årsaken er plutselig og uforutsett. Det er derfor selskapet som har bevisbyrden for at det foreligger forurensning (som er unntatt), men sikrede som har bevisbyrden for at den er plutselig og uforutsett og derfor omfattet. Nemnda kan ikke se at det er dokumentert at årsaken til tilførselen skjedde innenfor én dag.

Ut fra dette er kommunens ansvar ikke omfattet av forsikringen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).